

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1ECdo/17/2018
Identifikačné číslo spisu:	6412206796
Dátum vydania rozhodnutia:	26.02.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Janka Cisárová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:6412206796.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávneného Démos trade, s.r.o., so sídlom v Žiline, Pri Rajčianke 8913/25, IČO: 36 439 851, zastúpeného JUDr. Radkom Petruňom, advokátom, so sídlom vo Zvolene, Tehelná 189, proti povinnému Domina, s.r.o., so sídlom v Kremnici, ul. ČSA 53A/1383, IČO: 36 044 148, zastúpenému JUDr. Jánom Paučom, advokátom, so sídlom v Žiari nad Hronom, Námestie Matice slovenskej 6, o vymoženie pohľadávky 5 398,48 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp. zn. 6 Er 489/2012, o dovolaní povinného proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. mája 2015, sp. zn. 43 CoE 215/2015, takto

rozhodol:

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. mája 2015, sp. zn. 43 CoE 215/2015 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 26. januára 2015 č. k. 6 Er 489/2012-79 exekúciu v časti zmluvnej pokuty vo výške 0,5 % denne zo sumy 3 151,98 € od 17. februára 2011 do 1. marca 2011, zmluvnej pokuty vo výške 0,5 % denne zo sumy 2 151,98 € od 2. marca 2011 do 4. apríla 2011, zmluvnej pokuty vo výške 0,5 % denne zo sumy 1 113,70 € od 5. apríla 2011 do zaplatenia, zmluvnej pokuty vo výške 0,5 % denne zo sumy 2 135,53 € od 24. februára 2011 do zaplatenia, zmluvnej pokuty vo výške 0,5 % denne zo sumy 1 146,45 € od 3. marca 2011 do zaplatenia, zmluvnej pokuty vo výške 0,5 % denne zo sumy 1 002,80 € od 10. marca 2011 do zaplatenia, v celkovej výške 15 757,12 € zastavil. V odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na § 45 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní (ďalej len „zákon č. 244/2002 Z.z.“), § 57 ods. 2, 3, § 58 ods. 1 Exekučného poriadku a § 39 Občianskeho zákonníka. Pri rozhodovaní vychádzal zo zistenia, že v danom prípade exekučným titulom na podklade ktorého sa vedie exekúcia, je rozhodcovský rozsudok Rozhodcovského súdu Komory arbitrov s.r.o. z 30. septembra 2011 č. k. 83/2010/KA vo výroku ktorého odporcovi (teraz v procesnom postavení povinného) bola uložená povinnosť zaplatiť navrhovateľovi sumu 5 398,48 € s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne a tiež zmluvnú pokutu vo výške 0,5 % denne z jednotlivých tam určených súm a trovy konania 981,88 €, všetko do 3 dní od právoplatnosti a vychádzajúc z ustanovenia § 45 ods. 1 písm. c/ zákona č. 244/2002 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2014 dospel k záveru, že rozhodcovský rozsudok účastníka rozhodcovského

konania v časti zmluvnej pokuty zaväzuje na plnenie, ktoré odporuje dobrým mravom, a preto v časti vymoženía zmluvnej pokuty exekúciu zastavil.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 28. mája 2015 sp. zn. 43 CoE 215/2015 na odvolanie oprávneného zmenil uznesenie súdu prvej inštancie z 26. januára 2015 č. k. 6 Er 489/2012-79 tak, že návrh povinného na zastavenie exekúcie zamietol. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že od 1. januára 2015 je platná a účinná novela zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní vykonaná zákonom č. 336/2014 Z.z., ktorá zrušila ustanovenie § 45 tohto zákona, umožňujúce do 31. decembra 2014 priamo alebo na návrh v prípadoch vymenovaných v danom ustanovení zastaviť exekúciu vedenú na základe rozhodcovského rozsudku, ak plnenie priznané rozhodcom je plnením, ktoré je objektívne nemožné, právom nedovolené alebo odporujúce dobrým mravom. Bol toho názoru, že na základe intertemporálneho ustanovenia k uvedenej novele nové znenie zákona sa vzťahuje aj na konanie začaté pred účinnosťou novely, a teda aj na prebiehajúce konanie. V danom prípade súd prvej inštancie vydal rozhodnutie už za účinnosti nového znenia zákona o rozhodcovskom konaní, ktoré možnosť zastavenia exekučného konania vedeného na podklade exekučných titulov, ktorými sú rozhodcovské rozsudky, postupom podľa § 45 už neupravoval; preto postupoval nesprávne, keď exekučné konanie v zmysle neexistujúceho zákonného ustanovenia zastavil. Okrem toho odvolací súd pre úplnosť dodal, že extenzívna interpretácia § 45 ods. 1 písm. c/ zákona č. 244/2002 Z.z. by nemala byť zneužívaná ako ďalšia inštancia prieskumu rozhodcovského rozhodnutia. Dovolenosť, resp. nedovolenosť plnenia pri aplikácii § 45 ods. 1 písm. b/ a c/ zákona č. 244/2002 Z.z. mal súd posudzovať z hľadiska súladu plnenia s platným právom, pričom peňažné plnenie je dovoľené a neodporuje dobrým mravom. Odvolací súd tak uzavrel, že v prejednávanej veci podal povinný návrh na zastavenie exekúcie podľa § 45 zákona č. 244/2002 Z.z., ktoré dňom 1. januára 2015 stratilo účinnosť; súd prvej inštancie následne rozhodol o tomto návrhu uznesením, pričom vec nesprávne právne posúdil, keď dospel k záveru, že plnenie zmluvnej pokuty priznané v exekučnom titule je v rozpore s dobrými mravmi a exekúciu v časti vymoženía zmluvnej pokuty podľa neúčinného § 45 zákona č. 244/2002 Z.z. zastavil. Z uvedeného dôvodu musel odvolací súd napadnuté uznesenie zmeniť a návrh na zastavenie exekúcie zamietnuť.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie povinný. Uplatnil dovolacie dôvody podľa § 237 písm. b) a c) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“), teda namietal, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, a že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa jeho názoru je doslovný výklad prechodného ustanovenia ako ho vyložil odvolací súd a záver z toho vychádzajúci neudržateľný, pretože ak je vznik určitých práv viazaný na konštitutívne súdne rozhodnutie, ktoré ako hmotnoprávna skutočnosť vzniká za účinnosti právnej úpravy novej, v súlade s ústavnou konformným výkladom je podľa povinného potrebné dospieť k záveru, že otázka vzniku tohto práva sa posúdi podľa právnej úpravy doterajšej. Tento princíp sa nazýva princíp ultraaktivitý. Už v začatom konaní sa subjekty práva správajú podľa dôvery v právo platné a účinné v danom čase a nemožno od nich spravodlivo žiadať, aby anticipovali budúcu úpravu hmotného práva v čase, kedy sa začalo súdne konanie o ich oprávnených záujmoch. Podľa povinného to teda znamená, že ak sa začalo konanie a počas konania dôjde k zmene hmotnoprávnej úpravy, napriek konštitutívnosti rozsudku súdu, ktorý je vydaný po účinnosti novej právnej úpravy, spravuje sa tento rozsudok ako hmotnoprávna skutočnosť právnou úpravou doterajšou. Princíp okamžitej aplikability procesných noriem je zlučiteľný s osobitným pravidlom v podobe zachovania účinkov procesných úkonov vykonaných v prebiehajúcich konaniach podľa zrušenej právnej úpravy. Ak teda počas konania dôjde k zmene hmotnoprávnej úpravy, napriek konštitutívnosti rozsudku súdu, ktorý je vydaný po účinnosti novej právnej úpravy, spravuje sa tento rozsudok právnou úpravou doterajšou. Vo vzťahu k „úplnosti rozhodnutia“ zotrval na názore, že priznanie zmluvnej pokuty 0,5 % denne z istiny prekračuje účel zmluvnej pokuty a plnenie na základe rozhodcovského rozsudku nie je kompatibilné so zásadou dobrých mravov a zásadou poctivého obchodného styku tak, ako to malo na zreteli ustanovenie § 45 zákona č. 244/2002 Z.z. v znení účinnom ku dňu podania návrhu na zastavenie exekúcie. Pokiaľ by mal byť názor odvolacieho súdu rešpektovaný, tak žiadne peňažné plnenie by nemohlo byť posúdené ako nedovolené a ani neodporujúce dobrým mravom, keďže nedovolenosť spája len s plnením, ktoré je vyhradené len niektorým subjektom. Na základe uvedeného žiadal zmeniť napadnuté rozhodnutie tak, že jeho návrhu na zastavenie exekúcie bude vyhovieť a exekúcia zastavená.

Tiež žiadal priznať náhradu trov.

4. K dovolaniu povinného sa vyjadril oprávnený. Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu považoval za vecne správne, zákonné a spravodlivé, výsledky vykonaného dokazovania sú dostatočným podkladom pre záver o nedôvodnosti návrhu povinného na zastavenie exekúcie, dovolacie argumenty sú neopodstatnené. Navrhol preto dovolanie zamietnuť a priznať trovy dovolacieho konania.

5. K vyjadreniu oprávneného podal svoje stanovisko povinný, v ktorom obsahovo zotrval na svojej dovolacej argumentácii a poukázal na nesprávnosť tvrdení oprávneného.

6. Okresný súd o podanom stanovisku upovedomil oprávneného, ktorý prostredníctvom podania z 20. januára 2017 využil svoje oprávnenie sa k nemu vyjadriť v ktorom zdôraznil, že od 1. januára 2015 je exekučný súd oprávnený zastaviť exekúciu výlučne z dôvodov uvedených v ustanovení § 57 ods. 1 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok), v predmetom konaní žiaden z dôvodov predpokladaných v citovanom ustanovení exekučného poriadku naplnený nie je.

7. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z.z., ďalej len „C. s. p.“). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 1. júli 2016, postupoval na základe úpravy z prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p. (podľa ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže však dovolanie bolo podané 14. augusta 2015, t. j. ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti a zároveň dôvodnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení O. s. p. Dôvodom pre takýto postup je nevyhnutnosť rešpektovania základných princípov C. s. p. o spravodlivej ochrane porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní účastníkov dovolacieho konania, ktoré začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1 a 2 C. s. p.), ako aj o potrebe ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C. s. p.).

8. Najvyšší súd ako súd, ktorého funkčná príslušnosť na prejednanie dovolania a rozhodnutie o ňom ostala zachovaná i po nadobudnutí účinnosti nových kódexov civilného procesného práva (v tejto súv. por. tiež § 10a ods. 1 O. s. p., § 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie bolo podané včas a na to oprávnenými osobami, preskúmal bez nariadenia pojednávania rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré im predchádzalo a dospel k záveru, že ho treba v napadnutom výroku vo veci samej zrušiť.

9. V zmysle ustanovenia § 236 ods. 1 O. s. p. bolo možné dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťal. Občiansky súdny poriadok upravoval prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 239.

10. Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu bolo v prvom rade prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak bolo konanie postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 O. s. p., ktoré mali za následok tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihliadal dovolací súd - ak bolo dovolanie podané včas a na to oprávneným subjektom - z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O. s. p.).

11. V zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. bolo dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

12. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumel postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom,

vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, právo na doručenie odvolania, právo na možnosť vyjadriť sa k podanému odvolaniu, právo na doručenie vyjadrenia k odvolaniu a pod.).

13. V preskúmvanej veci došlo podľa názoru dovolacieho súdu postupom odvolacieho súdu k naplneniu vady vyplývajúcej z ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. Táto vada spočíva predovšetkým v nedostatočnom odôvodnení uznesenia odvolacieho súdu v jeho podstatnej časti, týkajúcej sa zamietnutia návrhu na zastavenie exekúcie. Odvolací súd v podstatnom uviedol, že okresný súd vydal napadnuté uznesenie už za účinnosti nového znenia zákona o rozhodcovskom konaní, ktoré možnosť zastavenia exekučného konania vedeného na podklade exekučných titulov, ktorými sú rozhodcovské rozsudky postupom podľa § 45 už neupravuje. Nijako sa nevysporiadal s tým, že v danom prípade návrh na zastavenie exekúcie bol podaný v roku 2013 a v tom čase ustanovenie § 45 ods. 2 zákona č. 244/2002 Z.z. výslovne umožňovalo na návrh alebo ex officio preskúmať rozhodcovský rozsudok podľa vypočítaných kritérií. Odvolací súd na podstatnú otázku akou je časové pôsobenie novej právnej úpravy nezaujal žiadne stanovisko, rovnako nijako nereagoval na účinok procesného úkonu podľa predchádzajúcej právnej úpravy, ktorý zostal zachovaný, nevysvetlil z akého dôvodu v súvislosti so zmenou právnej úpravy rozhodcovský rozsudok nemožno podrobiť kontrole, hoci vo vzťahu k dôvodu, pre ktorý žalobu zamietol, mali podstatný význam. Z tohto dôvodu bolo uznesenie odvolacieho súdu v tejto časti odôvodnenia arbitrárne, a tým aj nepresvedčivé.

14. Nedostatočným odôvodnením uznesenia odvolacieho súdu v jeho rozhodujúcej časti bolo porušené právo povinného na spravodlivé súdne konanie, čím mu bola zároveň odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. Uvedená vada konania pred odvolacím súdom založila nielen prípustnosť, ale bez ďalšieho aj dôvodnosť podaného dovolania.

15. Dovolaciemu súdu preto neostalo iné než uznesenie odvolacieho súdu z toho dôvodu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 C. s. p.

16. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.